

Yttrande

2025-06-03

Klimat- och näringslivsdepartementet
103 33 Stockholm
kn.remissvar@regeringskansliet.se
Regeringskansliets diarienummer: KN2025/00609

Handläggare:
Magnus Land

Dnr: 2025–00374

Yttrande avseende Miljömålsberedningens förslag om en strategi för hur Sverige ska leva upp till EU:s åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn (LULUCF) (SOU 2025:21)

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Formas, har granskat innehållet i rubricerat betänkande. Formas yttrande fokuserar på de delar i betänkandet som berör forskning och innovation.

Formas ställningstagande

Övergripande synpunkter

Miljömålsberedningen noterar själva i sitt betänkande att de förslag som läggs ”bidrar till att Sverige i viss utsträckning” kan uppnå våra åtaganden inom EU och internationellt för naturvård och biologisk mångfald samt våra åtaganden enligt LULUCF-förordningen. Formas bedömning är att den huvudsakliga orsaken till att förslagen beskrivs som otillräckliga har sitt ursprung i hur direktiven har formulerats (vilka åtgärder som varit möjliga att undersöka och föreslå), samt de avvägningar mellan olika samhällsmål som gjorts i den parlamentariska processen inom ramen för utredningen. Formas ser positivt på att delbetänkandet är väl förankrat i relevant vetenskaplig litteratur, men noterar att direktivens avgränsningar även har medfört att den litteratur som betänkandet grundas på representerar ett begränsat urval av den samlade kunskap som finns om hur biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn skulle kunna stärkas med hjälp av en bredd av olika styrmedel. Det är således inte en avsaknad av en solid kunskapsgrund som är den primära orsaken till förslagets otillräcklighet.

Utöver dessa övergripande synpunkter har Formas nedanstående synpunkter på specifika förslag i betänkandet.

Kapitel 3.6 (Utgångspunkter för förslagen som kan öka Sveriges rapporterade nettoupptag av växthusgaser till 2030)

Formas ser positivt på att Miljömålsberedningen är tydlig med utgångspunkterna för sitt arbete. Gällande utgångspunkterna för förslagen som kan öka Sveriges rapporterade nettoupptag av växthusgaser till 2030 (kapitel 3.6) instämmer Formas i att mer forskning och kunskap om markkol behövs. Här kan nämnas att Formas nu genomför en systematisk forskningssammanställning om hur olika skötselmetoder i hyggesfasen påverkar kolet i skogsmark. [Forskningssammanställningen](#) kommer bland annat att kvantifiera osäkerheter och identifiera kunskapsluckor och kan därmed utgöra ett underlag för prioritering av forskningsbehov.

Kapitel 8.1 (Förslag om ett skogsbruk som gynnar kolinlagring respektive biologisk mångfald)

I avsnitt 8.1.1 hänvisar delbetänkandet till tidigare förslag från Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket i deras gemensamma uppdrag från 2022 om att utreda förutsättningar och eventuella hinder för hyggesfritt skogsbruk. Här föreslås bland annat en satsning på tillämpad forskning inom skogsskötsel, skogsteknik och skoglig planering för att stödja utvecklingen av hyggesfritt och naturnära skogsbruk. Formas tillstyrker ökade satsningar på dessa områden med målsättningen att bygga en ännu bättre kunskapsgrund till stöd för en ökad rådgivning på området, såsom förslås i betänkandet. Formas vill i detta sammanhang informera om att Formas nyligen tagit fram en [strategi för Formas roll inom skogsområdet](#)¹, som lyfter fram identifierade kunskapsbehov som kan ge vägledning för sådana eventuella satsningar.

Kapitel 9.2 (Förslag om ett jordbruk som främjar kolinlagring och biologisk mångfald)

Formas instämmer i att odling av vall kan vara en effektiv åtgärd för att lagra in kol i jordbruksmark (avsnitt 9.2.2). Detta har visats i en av Formas [systematiska forskningssammanställningar](#)². Sammanställningen visade att effekten är störst vid långliggande vall. En miljöersättning skulle därför särskilt kunna premiera flerårig vallodling. Vi vill också understryka att vallodling är en effektiv åtgärd främst på mineraljordar. I en [annan forskningssammanställning](#)³ framtagen av Formas framkommer att beläggen för minskade utsläpp av växthusgaser från organogena jordar när ettåriga grödor ersätts med vallodling är svaga.

¹ Formas (2024). Strategi för Formas roll inom skogsområdet. Rapport R7:2024. ISBN 978-91-540-6212-6. Stockholm, Formas. <https://formas.se>

² Land, M., K. Hedlund, T. Kätterer, H. Bracht Jörgensen, N. Haddaway, H. Scharin and M. Brady (2021). Växtföljers påverkan på inlagring av organiskt kol i jordbruksmark: En systematisk översikt och samhällsekonomisk analys. Rapport F1:2021. Stockholm, Formas. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15350403>.

³ Land M., Berglund Ö., Scharin H., Svensson M. (2025). Effekter på växthusgasflöden av att fleråriga gräsmarker etableras på organogen jordbruksmark: Sammanfattning av en systematisk översikt. Rapport F1:2025. Stockholm, Formas. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14626721>.

Kapitel 12.5 (Förslag om utfasning av torvutvinning)

Formas instämmer i betydelsen av att forskning och utveckling av material som kan ersätta odlingstorv fortsätter (kapitel 12.5). Vi har dock inte någon synpunkt på ansvarsfördelningen mellan näringslivet och staten i detta avseende.

Kapitel 17.2 (Förslag om minimal förlust av biologisk mångfald)

Formas tillstyrker Miljömålsberedningens förslag att inrätta en nationell fröbank för svenska inhemska vilda växter (avsnitt 17.2.2). En sådan fröbank och inrättandet av den infrastruktur som omger fröbanken, kan utgöra en betydande resurs för forskning och innovation. Än mer uppenbart svarar fröbanken mot behovet av bevarade genetiska resurser i en tid då många vilda växter hotas av minskad genetisk diversitet eller risk för utdöende. Frågan är inte minst aktuell inför den nationella implementeringen av Europaparlamentets och Rådets förordning om restaurering av natur, vilken betonar vikten av inhemska vilda växter och bibehållen genetisk diversitet. Inrättandet av en svensk fröbank för vilda växter skulle också innebära en inkörsport till förstärkt internationellt arbete på detta område. Inom EU samordnas arbetet av nationella fröbanker genom European Native Seed Conservation Network ENSCONET som finansieras av EU-kommissionen. I nätverket ingår 20 fröbanker från 17 av EU:s medlemsländer, men Sverige saknas ännu på denna lista.

Beslut i detta ärende har fattats av vikarierande generaldirektör Emma Gretzer, efter föredragning av analytiker Magnus Land. I beredningen har även senior rådgivare Karin Perhans och analytiker Anders Clarhäll deltagit.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför nammunderskrifter.

Emma Gretzer

Magnus Land